

Universitätsbibliothek Wuppertal

Aristophanis Comoediae Undecim

Graece Et Latine, Ad fidem optimorum Codicum MSS. emendatae cum nova octo Comoediarum interpretatione Latina, & notis ad singulas ineditis Stephani Bergleri nec non Caroli Andreae Dukeri ad quatuor priores. Accedunt Deperditarum Comoediarum Fragmenta, A Theod. Cantero Et Gul. Coddæo Collecta, ...

Aristophanes

Lugduni Batavorum, MDCCLX

Actus quarti scena tertia

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1094](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1094)

- Ὅπως βιβάνεις, εἰ δεηθείμι ποτέ.
 Οἱ δ' ἐξετρέποντο, κῆκ ἐδύκεν ὄραϊ μ' ἔλ.
 ΚΑΡ. Καὶ κατεγέλων γ', εὐ οἶδ' ὄλ. ΔΙΚ. Κομιδῆ μὲν εἴ.
 840 Αὐχμός γδ ὦν τ' σκθαλείων μ' ἀπάλεσεν.
 ΚΑΡ. Ἄμ' ἔχι νῦν. ΔΙΚ. Ἄνθ' ὦν ἐγὼ πρὸς τὸν θεόν
 Προσθιζόμενος ἦκω δικαίως εἰθάδε.
 ΚΑΡ. Τὸ τελευτῶν δὲ τί διύα; πρὸς τ' θεῶν,
 Ὅ φέρῃ μὲ σὺ τὸ παιδάειον τυπὶ; Φεράσον.
 845 ΔΙΚ. Καὶ τῆτ' ἀναθήσων ἐρχομαι πρὸς τ' θεόν.
 ΚΑΡ. Μᾶν ἐν ἐμνήθης δῆτ' εἰ αὐτὰ τὰ μεγάλα;
 ΔΙΚ. Οὐκ· ἀλλ' εἰρρίγωσ' ἔτη τελακαίδικα.
 ΚΑΡ. Τὰ δ' ἐμβάδια; ΔΙΚ. Καὶ ταῦτα σινεχειμάζετο.
 ΚΑΡ. Καὶ ταῦτ' ἀναθήσων ἔφες ἐν; ΔΙΚ. Νη τὸν Δία.
 850 ΚΑΡ. Χαλειά γ' ἦκεις δᾶρα τὰ θεῶν φέρων.

ACTUS QUARTI

ΣΥΚΟΦΑΝΤΗΣ, ΚΑΡΙΩΝ, ΔΙΚΑΙΟΣ.

- Ὅμοι κακοδαίμων, ὡς σπόλωλα δέλαια,
 Καὶ τελοκακοδαίμων, ἢ τετρακίς, ἢ πεντάκίς,
 Καὶ δαδευκίς, ἢ μυριάκίς. ἰβ. ἰβ.
 Οὐπω πολυφόρω συγκέκερμαι δάμοσι;
 855 ΚΑΡ. Ἄπολλον Ἄποτροπάει, ἢ θεοὶ Φίλοι.
 Τί ποτ' ἐστὶν ὅ, π πέποιθεν ἄνθρωπος κακόν;
 ΣΥΚ. Οὐ γδ χέτλιζ πέποιθα νωὶ περάγμαλα,

Ἄπ-

vf. 838. Ἐξετρέποντο] Lucio in Timone: οἱ δὲ πέρ-
 ρωθεν ἰδίως ἐτίραν ἐκτρέποντο, οὐδ' ἀντήλον καὶ ἀποτρέποντο
 διάμα ὄφισθα ὑποκομειάσεις τ' ἢ πρὸ πολλῶν σωτήρα καὶ
 εὐεργέτην αὐτῶν γεννημένον. Illi autem e longinquo mo-
 videntes, in aliam viam descedunt, existimantes se inauspi-
 catum & abominandum spectaculum visuros, si mo cideant,
 qui non ita pridem eorum servator & benefactor fueram.
 Euripides in Medea vf. 561. πένηλα φεύει πᾶς τις ἐκπα-
 δῶν φίλος. Pauperem omnes amici procul fugiant.

vf. 840. Αὐχμός] Scholiastes clare exponit: ἀλλ' ἦν,
 ἀπάθεια· μετατρέψαι δὲ ἀπὸ τῆ σίτου· ὅταν γὰρ αὐχμός
 ἐπ' ἡνίκῃ ἦν τῶν σιτῶν ἀφρομενίων, ἀφανίζονται οἱ σίτοι
 καὶ κατακαίεται· εἰρήνη δὲ πρὸς ὑπνίον, οἷον πυρὸν καὶ
 κίβδη. αὐχμός ponitur pro pernicie sue interitu; per me-
 tarboram a frumento; cum enim spicis augmentum capienti-
 bus fecitas aut uredo supervenit, perit frumentum & com-
 buritur. Dicitur autem praeter expectationem sine inopinatio

[vascularum uredo] quasi tritici & bordei. In versione
 ulus sum nomine, quod & frumento convenit, & vasis
 acreis aut ferreis.

vf. 841. Ἄνθ' εἴ] Sophocles in Electra vf. 587. δίδαξον
 ἀνθ' ὅτι ταῦν αἰχίσια πάντων ἔργα θεῶν τυχάνεις·
 doce, quare nunc omnium turpissima facinora committas.
 Vid. in Acharn. vf. 285.

vf. 846. Μᾶν ἐν] Solebant vestes in quibus essent ini-
 tiari dedicare. Scholiastes ejus rei testimonium asserit
 ex Melandrio: παροῦν ἐστὶ ταῖς θεαῖς ἀνιρῶν καὶ τὰς
 σοφὰς τὰς μύσας, ἐν αἷς πόχαισι μονήντες. Patrius mos
 est, ut deabus consecrarent vestes etiam mystae, in quibus
 essent initiati. Quia autem dixerat vir justus, se velle
 pallium suum dedicare deo; Chremylus dicit, alludens
 ad istum ritum: num ergo in illis es initiatus? Quasi di-
 cat: Num Pluti mysteriis initiatus, ei vis pallium dedicare,
 ut solet in Eleusiniis sacris fieri?

Ibid.

Vere firmos, si quando egerem.

Illi autem meum occursum & adspectum averfabantur.

CAR. Etiam deridebant te, fat scio. JUST. Omnino.

840 Nam rubigo, quae supellectilem meam ederat, me perdidit.

CAR. Sed jam non *amplius*. JUST. Quam ob rem ad Deum Jure huc veni, ut eum adorem.

CAR. Sed quid hoc detritum pallium sibi vult, obsecro, Quod puer tecum fert? dic mihi.

845 JUST. Hoc etiam ut Deo dedicem, ad eum venio.

CAR. Num haec ea vestis est, in qua initiatus es majoribus mysteriis?

JUST. Non; verum in ea alii annos tredecim.

CAR. Calcei vero? JUST. Et isti una perhiemarunt.

CAR. Ergo istos etiam dedicandos attulisti. JUST. Profecto.

850 CAR. Lepida sane dona ferens Deo, huc advenisti.

SCENA TERTIA.

SYCOPHANTA, CARIO, JUSTUS.

Hei, infortunatus ego! quam penitus perii miser.

HO terque quaterque infortunatus, & quinquies,

Et duodecies, & decies millies. Io! Io!

Quam magno infortunio sum merfus.

855 CAR. Apollo Averrunce, & Dii servatores!

Quid est quod huic homini evenit mali.

SYC. Annona vero intoleranda mihi nunc evenerunt mala?

Qui

Ibid. Μεγάλη] Subauditur vox *μυστήρια*, quam expressit infra vl. 1014. *μυστήριος δὲ τοῖς μεγάλοις*. Dicuntur autem *magna*, ad distinctionem *minorum* mysteriorum: prius enim initiari oportebat *minoribus* mysteriis, deinde ire ad *majora*, ut qui e Scholis trivialibus ad Academias proficiscuntur. Hac similitudine utitur Aeneas Sophista Epist. 17. ubi quendam suorum discipulorum ad maiora aspirantem commendat Dionysio Sophistae: *διὰ ταῦτα καλῶν ἐκπέζω τὸν εὐπορίαν γένεσθαι τῶ νόῳ· ἄλλως γὰρ, ὅτι προτεταρομένῳ, καὶ τῷ πρὸς ἡμῖν καλῶν ἐπαρρησιῶν γινόμενῳ, ἀπὸρον, ὡς Ἀθήνησιν οἱ τὰ μιν καὶ μυστήρια προτεταρομένοι τῷ μεγάλῳ*. Propterea spero rem bene successuram adolescenti; praecipue quia profectus est hinc praenitatus, & apud nos bonis artibus praeparatus, ut illi qui Athenis initiantur parvis mysteriis ante *majora*.

vl. 854. Πολυπόρρο] *Valido, vehementi*, metaphora a for-

ti & robusto vino, quod multum aquae admistum *ferre* potest, nec amittit bonitatem; ut si duobus vini poculis tria aquae pocula miscantur: & tunc dicitur vinum *τὰ τρία φέρει καλῶς*: ut in Equilibus vl. 1184. *ἕξ τῶ πρῶτον κεκραμένον τρία καὶ δύο*, deinde alter, postquam gustavit: *ὡς ἴδου, ὃ ζῶν, καὶ τὰ τρία φέρει καλῶς*. Cape & *mixturam*, ut *hibas*, per tria & duo pocula faciam. Alter: *ὁ Juppiter, quam suave est vinum, & facile fert tria aquae pocula!*

Ibid. Συγκρατούμεν] Manet in metaphora, & se ipsum instar aquae dicit commixtum esse cum infortunio quasi cum forti vino. Sophocles in Antigona vl. 1316. *ἀλλῶ ἕξ τῶ φῶν δειλάτα δὲ συγκρατούμεν δόξα*. Heu! heu! miser ego sum, & gravibus merfus malis. Idem in Ajace vl. 900. *τὴν βαρύνουσαν δόξα μὲν νόμον ἔγω Τεμεσσαίαν, δειλάτω τῶδε συγκρατούμενον*. Video infelicem puellam, captivam Temessam ejulatu confosam.

- Ἀπολωλεκῶς ἀπαίλα τὰν τ' οἰκίας
 Διὰ τὸν θεὸν τῶτον, τὸν ἐσόμνον τυφλὸν
 860 Πάλιν αὖτις, ἥνπερ μὴ λίπωσι αἱ δίχαι;
 ΔΙΚ. Ἐγὼ σχεδὸν τὸ πρᾶγμα γνώσκειν δοκῶ.
 Προσέτρεχ' ἄρα τις κακῶς πρᾶττων ἀνής;
 Ἔοικε δ' εἶναι ἔ πονηρῶ κόμματι.
 ΚΑΡ. Νὴ Δία, καλῶς τοίνυν ποιάν ἔπόλλυ.
 865 ΣΥΚ. Πῆ, πῆ δ' ὁ μόνος ἀπαίλας ἡμᾶς πλεσίεις
 Ὑποχόμνρος ἔτος ποιήσεν βυθέως,
 Εἰ πάλιν ἀναβλέψιεν ἐξαρχῆς; ὁ δὲ
 Πολὺ μᾶλλον οἷός ἐστιν ἐξολωλεκῶς.
 ΚΑΡ. Καὶ τίνα δέδρακε δῆτα ταῦτ'; ΣΥΚ. Ἐμὲ τυτονί.
 870 ΚΑΡ. Ἡ τ' πονηρῶν ἦοδα καὶ τοιχαρῶν.
 ΣΥΚ. Μὰ Δί' ἔμεινε ἔω ὑγίης ὑμῶν ἐδενός,
 Κ' οὐκ ἔω ὅπως οὐκ ἔχετέ με τὰ χεῖματα.
 ΚΑΡ. Ὡς σοβαρός, ὦ Δάματρες, εἰσελήλυθε
 Ὁ συκοφάντης. ΔΙΚ. Δῆλον ὅτι βελιμᾶ.
 875 ΣΥΚ. Σὺ μὲν εἰς ἀγορὰν ἰὼν ταχέως οὐκ ἀν φθάνοις.
 Ἐπὶ ἔ πορχῶ γ' δεῖ σ' οὐκ εἰ σφελόμενον
 εἰπεῖν ἀ πεπανθήγκας. ΚΑΡ. Οἴμαζ' ἄρα σὺ.
 ΔΙΚ. Νὴ τὸν Δία τὸν Σωτήρα, πολλῶ γ' ἄξιός
 Ἄπασι τοῖς Ἑλλησιν ὁ θεὸς ἔω, ὅτι
 880 Τὸς συκοφάντας ἐξολεῖ κακὸς κακῶς.
 ΣΥΚ. Οἴμοι τάλας· μὲν καὶ σὺ μετέχων καταγελαῖς;
 Ἐπεὶ πῶθεν δοιμάποι εἰληφας τοδί;
 Ἐχθὲς δ' ἔχοντ' εἶδόν σ' ἐγὼ τριβάνιον.
 ΔΙΚ. Οὐδὲν ὡραπιμῶ σε· φορῶ γ' πελάμενος
 885 Τὸν δακτύλιον τοιδί παρ' Εὐδάμης δραχμῆς.
 ΚΑΡ. Ἄλλ' οὐκ εἴεσι συκοφάντης δῆγματος.

ΣΥΚ.

vf. 861. Ἐγὼ σχεδὸν] Conjecturam facit Vir justus, quis ille sit, qui hic lamentatur fortunam suam, ex ejus statu & oratione. Concludit ergo illum esse oportere primo malum hominem; quia hoc tempore sit redactus ad paupertatem, cum omnes boni ditantur: deinde & Sycophantam; quia minatur, se velle efficere, ut Plutus denuo fiat coecus, si jura non deficiant. Sycophantae autem illo tempore suis delationibus, calumniis & falsis criminationibus multum valebant, Reip. statu corrupto.

vf. 863. Τὸ πονηρῶ κόμματι] Sic & infra vf. 957. ἰδὼν γὰρ αὐτὸν γνώσκω, ὅτ' ἐστ' ἐκεῖνο τὸ πονηρῶ κόμματι. Latine possis dicere: malae monetae, simili metaphorā, quae semel iterumque occurrit apud nostrum Comicum. Videndus praecipue ille locus in Ranis

vf. 724. ubi dicit, Athenienses, sicuti non utantur veteri pecunia quae proba est, ita nec probis viris uti ad remp. & spectatae fidei; sed contra.

vf. 864. Καλῶς] Ut in Pace vf. 271. εὖγε ποῖαν ἀπὸ λαλ' ἐκείνῳ.

vf. 867. Πάλιν ἐξαρχῆς] Est pleonasmus, ut apud Sophoclem in Oedipō Tyranno vf. 132. ἀλλ' ἐξ ὑπαρχῆς αὐτίς ἀπὸ ἐγὼ φανῶ. Sed denuo haec ostendam.

vf. 875. Εἰς ἀγορὰν ἰὼν ἐκ ἀν φθάνοις] Videtur haec solennis quaedam formula fuisse illorum, qui aliquem in jus raperent; ut coniecere licet ex Scholiaste Euripidis in Orestem vf. 934. quem citavi supra vf. 485. φθάνω, inquit, τὸ προλαμβάνω καὶ τὸ καταλαμβάνω· καθὼς λέγεται· ἐκ ἀν φθάνοις εἰς τὸ δικαστήριον ἰὼν, καὶ διδὸς δίκην· ἦγει ἐκ ἀν ἀρχῆς· ἐκ ἀν καταλαμβάνοις· προσῆτὸν σε ἐλθεῖν.

- Qui amisi omnia, quae domi habebam,
 Hujus Dei operâ, qui futurus est caecus
 860 Denuo, si modo jura nos non deficient.
 JUST. Ego propemodum rem cognoscere me arbitror;
 Accedit enim aliquis inopia laborans;
 Et videtur esse homo non bonae notae.
 CAR. Recte ergo certe ei fit, quod perit.
 865 SYC. Ubi, ubi est iste, qui solus nos omnes opulentos
 Pollicitus fuerat se statim facturum,
 Si modo visum rursus recipiat? at ille
 Perdidit potius nonnullos.
 CAR. Et quemnam ille his malis affecit? SYC. Meipsum.
 870 CAR. Utique unus ex improbis eras & parietum perfoffloribus.
 SYC. Profecto nihil sani vobis inest,
 Et non est ut meam non habeatis pecuniam.
 CAR. Proh magna Ceres! quam se ferocem intulit
 Hic Sycophanta. JUST. Apparet eum fame urgeri.
 875 SYC. Nunquam effugies quin illico ad forum eundum tibi fit;
 Ibi enim tormentis cogeris in rota
 Confiteri scelera tua. CAR. At tu ejula.
 JUST. Ita me Jupiter servator amet ut magni faciendus
 Est omnibus Graecis Deus ille, quod
 880 Sycophantas perditurus est malos male.
 SYC. Hei miser ego! num tu etiam hujus furti particeps, me jam derides?
 Nam alioqui unde accepisti hanc vestem?
 Heri enim ego vidi te detritum pallium habere.
 JUST. Nihil te moror; gesto enim emptum
 885 Ab Eudamo drachma huncce anulum.
 CAR. Sed non inest ei *remedium* contra Sycophantae morsum.

Quid

ΣΥΚ.

ἴλεσι συντόμοις, ὡς μὴ δύνασθαι καταλαμβάνει τὸς ἔλ-
 κοντας, ὡς ἔ κατὰ μεταφορὰν ἐπαύθη. Idem est φθάνω
 quoad προλαμβάνω & καταλαμβάνω, id est, praevengo &
 occupo; ut dicitur: ἐκ ἀν φθάνω &c. Non poteris prae-
 vertere illis in iudicium ambulans, & poenam luens: sive
 non poteris satagere, non poteris occupare. Tam cito te
 trahent, ut non possis praevocare trahentes. Unde hic
 (in Euripidis loco) metaphora petita est. Glossae: φθάνω,
 καταλαμβάνω, Praevengo, Occupo, Adtingo, Antec-
 ipito. Eaedem: φθάνω, παραχνομαίω, Pervenio. Vide no-
 tata ad vl. 1134. infra.

vl. 876. Ἐπὶ τῷ προχῆ] Sic & in Lylistr. vl. 848. εἶμοι
 κακοδαίμων, εἶθ' ὁ σπασμός μ' ἔχῃ χ' ἢ τέτανθ' ὡσπερ
 ἐπὶ προχῆ εἰσθλάμηνον. Dicunt etiam ἐπὶ τῷ προχῆ ἔλ-
 κωθαι μασίγγιμοι, ut in Pace vl. 451.

vl. 885. Τὸν δακτύλιον τὸνδ'] Versui huic simillimus
 est ille Antiphonis apud Athenaeum Lib. III. cap. I. p.
 123. Παρὰ θεοῦ τὸν δακτύλιόν ἐστι μοι δραχμῆς. A Pher-
 tato est mihi anulus emtus drachma. Loquitur ibi Anti-
 phanes de annulo magice consecrato; ut & hoc loco
 Aristophanes. Kusterus.

vl. 886. Συκοφάντη δόγματ'] Sycophanta cum dice-
 ret, Unde habes hanc vestem? volebat furti reum agere
 illum qui eam habebat; sed is non timet minas Syco-
 phantae, quia gerit anulum magicum: eum tamen
 Cario non jubet esse securum; quia non sit amoktum
 dentis Sycophantae: non tam ut illi contradicat, quam
 ut Sycophantam urat, cujus malam linguam comparat
 cum morsu viperino. Similiter in Thesmoph. vl. 536.
 ὑπὸ λίθῳ γὰρ παντὶ περὶ χερῶν, μὴ δάκνῃ ῥήτωρ, ἀβήσι.

- ΣΥΚ. Ἄρ' ἔχ' ὕβρις πολλή ταῦτ' ἐπὶ; σκώπτετον,
 Ὅ, πὶ δὲ ποιεῖτον εἰθιάδ', οὐκ εἰρήνατον.
 Οὐκ ἐπ' ἀγαθῶ γὰρ εἰθιάδ' ἐπὶν ἔδει.
 890 ΚΑΡ. Μὰ τ' Δί' ἔκην τῶ γὰρ σῶ, σάφ' ἴδ' ὄη.
 ΣΥΚ. Ἄπο τ' ἐμῶν γὰρ, καὶ μὰ Δία, δευτήστετον.
 ΔΙΚ. Ὡς δὴ π' ἀληθείᾳ σὺ μὲν ἔμαρτυρῶ
 Διαρράγειης, μηδενὸς ἐμπειπλομένῳ.
 ΣΥΚ. Ἀρεϊῶδον; ἔνδον ἐπὶν, ὦ μαρωτάτω,
 895 Πολὺ λήμα πμαχῶν, καὶ κρεῖν ὠπλημῶν.
 Ὑ ὕ, ὕ ὕ, ὕ ὕ, ὕ ὕ, ὕ ὕ, ὕ ὕ.
 ΚΑΡ. Κακίδαμον, ὄσφραίνῃ τί; ΔΙΚ. Τῶ ψύχες γ' ἴσως,
 Ἐπὶ τοῦτον ἀμπέχῃ) τειβῶνον.
 ΣΥΚ. Ταῦτ' ἐν ἀνάχετ' ἐπὶν, ὦ Ζεῦ καὶ θεοί,
 900 Τέτρε ὑβείζων εἰς ἐμ'. οἴμ', ὡς ἀχθομαι,
 Ὅη λητὸς ὢν, καὶ Φιλόπολις, πάχω κακῶς.
 ΔΙΚ. Σὺ Φιλόπολις καὶ λητὸς; ΣΥΚ. Ὡς εἰδὲς ἀνῆρ.
 ΔΙΚ. Καὶ μὲν ἐπερωτηθεὶς ἀπόκειναι μοι. ΣΥΚ. Τὸ τί;
 ΔΙΚ. Γεωργὸς εἶ; ΣΥΚ. Μελαγχολῶν μ' εἴπω οἴῃ;
 905 ΔΙΚ. Ἄλλ' ἐμπορῶ; ΣΥΚ. Ναί; σκήπτομαί γ', ὅταν τίχω.
 ΔΙΚ. Τί δαί; τέχνῳ πὴν ἔμαθες; ΣΥΚ. Οὐ μὰ τὸν Δία.
 ΔΙΚ. Πῶς ἐν δέξῃς, ἢ πόθεν, μηδὲν ποιοῶν;
 ΣΥΚ. Τῶν τ' πόλεως εἰμ' ὀπιμελητὴς παραμάτων,
 Καὶ τ' ἰδίων πάντων. ΔΙΚ. Σὺ; τί μαθῶν; ΣΥΚ. Βέλομαι.
 910 ΔΙΚ. Πῶς ἐν ἀν εἴης λητὸς, ὦ τοιχαρῦχε,
 Εἴ σοι παροσῆκον μηδὲν, εἴτ' ἀπεχθάνῃ;
 ΣΥΚ. Οὐ γὰρ παροσῆκῃ τ' ἐμαυτῶ μοι πόλιν
 Εὐεργετῶν μ', ὦ κέπφε, καθ' ὅσον ἀν δένω;

ΔΙΚ.

vf. 891. Ναὶ μὰ Δία] Has particulas conjunxit & in Equitibus vf. 280. Item in Vespis vf. 133.

vf. 892. Ὡς δὴ π' ἀληθείᾳ] Pro ὡς δὴ ἐπ' ἀληθείᾳ. Aeschylus in Supplicibus vf. 635. Ζεὺς δ' ἐρηνοὶ ξένῳ ξένῳ σάματ' τιμὰς ἐπ' ἀληθείᾳ. Jupiter autem hospitatis inspicit vere preces nostri oris, quae sumus peregrinae.

Ibid. Μετὰ τῶ μαρτυρῶ] Nempe κατὰ τὸ σιωπόμενον testem adduxerat Sycophanta, ut hos ad iudices citare posset: qui testis eum deinde deserit vf. 934. Sic in Vespis vf. 1405. foemina quaedam, in ius vocatura quendam fenem, secum adducens testem, dicit: προσκαλέμαί σ' ἐς τὸ εἶ, πρὸς τὸς ἀφροσύμους, βλάβης τ' φρεσίω, κλητῆρ' ἔχουσα Χαίρεδόντα ταστοῖ.

vf. 893. Μηδενὸς ἐμπειπλομένῳ] Quia Sycophanta dixerat: de meo coenamur; alter dicit: Utinam ergo, dum nos coenam tuam consumimus, tu cum tuo teste, vacuus cibi, disrumparis; non autem nos, pleni. Nimirum occupat id dicere in Sycophantam, quod iste in ipsos di-

cere possidet: potuisset autem dicere: Διαρράγειτε ἀπὸ τ' ἐμῶν δευτήστετον. Ut in Pace vf. 31. εἰδὲν μὴ παύσαι μύποτ' ἐσθίαν τέως, ἕως σαυτὸν λάβης διαρραγείς. Optat ergo, ut, quamvis nullo fartus cibo, nihilominus tamen ἐπ' ἀληθείᾳ vere disrumpatur; nempe invidia, aut ira turgens. Plautus Casina Act. II. Sc. V. vf. 18. Nunc in fermento tota est, ita turget mihi. Deinde alter: Addepol ego illam mediam diruptam velim.

vf. 898. Ἀμπέχῃ] Theophylactus Simoc. Epist. 7. Τὸν ἀδελφίδην ὑπεροχῆς δύραν ἐν δύρας ἀμείβοντα. ἀθλιώτατον τριάντιον ἀμπέχῃμινον, τ' ἀλόχαν ὅπως ἀλεγοτέρων σοι τὸ φρήνμα. κύνες ἀλλοτρίες σιτίσεις. ἀπο γὰρ τὸς περὶ σὲ κήλακας εἰπῶν οἰκιστότερον. Fratri tui silium patris offlatum ira mendicantem, misillo pallio amidum: mens certe tua est irrationalibilior quam sumi animantes irrationales; canes autem alienos alis: sic enim adulatores tuos, vocare est magis aequum.

vf. 899. Ταῦτ' ἐπ.] In Acharn. vf. 618. ταῦτα δὲτ' ἀναχέτα; Idem quod ἀναχέτα. Sophocles in Oedipo Ty-

ramo

SYC. Annon insignis haec est contumelia? irridetis,
Quid autem hic faciatis nondum dixistis.
Nam nulli bono hic estis.

890 CAR. Non tuo certe bono; scias hoc velim.

SYC. De meo enim utique coenabitis.

JUST. Utinam tu (*si verum hoc est*) una cum tuo teste, quem adduxisti,
Disrumparis, nullo cibo repletus.

SYC. Negatis? intus est, ô impurissimi,

895 Ingens copia piscium in frustra conciforum, & carniû assarum.

Hy hy, hy hy, hy hy, hy hy, hy hy, hy hy.

CAR. Ecquid odoraris, scelus? JUST. Frigus fortasse,

Quoniam tantopere attrito amictus est pallio.

SYC. Haecine toleranda sunt, ô Jupiter Diique ceteri!

900 Ut isti me contumeliis afficiunt? Heu! quam crucior,

Quod vir bonus & patriae amans haec mala suffero.

JUST. Tune patriae amans & bonus vir? SYC. Ut nemo alius.

JUST. Atqui responde mihi quod te interrogabo. SYC. Quidnam?

Esne agricola? SYC. Tu me adeo infanire putas?

905 JUST. Sed mercator? SYC. Ita; eum me esse simulo quandoque.

JUST. Quid ergo? num artem ullam addidicisti? SYC. Non certe.

JUST. Quomodo igitur victitabas, aut unde, cum nihil ageres?

SYC. Publica negotia procuro

Et privata omnia. JUST. Tune? Qua impulsus causa? SYC. Sic lubet.

910 JUST. Quomodo igitur tu sis vir bonus, ô parietum perfossor,

Si in iis, quae nihil ad te attinent, odium tibi concilias?

SYC. Annon ad me attinet de mea ipsius patria

Me bene mereri pro meis viribus, ô fatue?

JUST.

ranno vf. 437. ἢ ταῦτα δὴ ἀνεκτὰ πρὸς τὴν κλῆσιν; Anne ergo haec ex isto audienda & toleranda sunt?

vf. 905. Συκοφάντῳ] Tunc se simulat mercatorem, cum milites conferuntur; nam mercatores erant immunes militia: ut docet Scholiastes ad hunc locum, & ad Eccles. vf. 1022. Ubi adolescens, cum quovis pacto vellet declinare concubitum vetulae, quae eum jure quodam coegbat, inter alia dicit: ἀλλ' ἔμπορος εἶναι συκοφάντῳ, comparans concubitum illum cum militia.

vf. 907. Πᾶς ἐν δόξῃ] In Avibus, ubi Sycophanta exigitur, itidem ut hic in Pluto, ille qui eum ad frugem redigere conatur, dicit vf. 1433. ἀλλ' ἐστὶν ἕτερα ἢ δὲ ἔργα σώφροντα, ἀφ' ἧν διαζῆν ἀδρα χρεὴν τοσοῦτον ἐκ τῆς θανάτου μάλλον ἢ διακρίσασθαι. Illud autem πᾶς ἐν δόξῃ, ἢ πᾶσι; Euripides brevius extulit: πᾶσι δ' ἐβόσκειν in Phœnissa vf. 357.

vf. 904. Τὶ μάθῳ] Talem hujus participii usum saepe occurrere apud Comicum, & esse formulam exprobran-

tis imprudentiam sive inscitiam, monuit Bifetus ad Nubes vf. 1507. qui & loca indicat omnia, praeter hunc in Pluto. Isocrates in Trapezitica: καὶ τοὶ τὶ μάθῃτες, ὧ ἀνδρες δικασταὶ, προστάτῳ μιν ἀποδόντω Σατύρο, εἰάν μὴ διαλλαγαῖμιν; Sed quid nobis in mentem venit iudices, ut juberemus reddi (syngrapham) Satyro, si non conciliati fuissetis? Aelianus Epist. 14. τί γὰρ μάθῳν ὑβρίζεις με; Cur me corrigis? Vide ad Nubes vf. 1507.

Ibid. Βάλλομαι] Nemo putet propter hoc verbum, illud τὶ μάθῳν accipiendum esse pro quid edocuis, quasi altero interrogante τὶ μάθῳν; quam artem edocuis? Sycophanta respondeat: βάλλομαι μάθῳν, volo discere. Nam hoc pacto sibi ipsi contradiceret infra vf. 925.

vf. 913. Κίττος] Scholiastes: καλεῖται δὲ κοινῶς κίττος. Glossae: Λάρος, Larus, Felicia, Gavina, Ardea. Idem Scholiastes dicit in Proverbium abiisse, ut κίττος dicatur de homine stulto. Comicus in Pace vf. 1067. κίττος ἄριστος, ubi Scholiastes aliud proverbium de eadem ave commemorat.

- ΔΙΚ. Εὐεργετῆν ἔν' ἔστι τὲ πολυπραγμονεῖν;
 915 ΣΥΚ. Τὸ μὲν ἐν βοηθεῖν τοῖς νόμοις τοῖς κειμήλοις,
 Καὶ μὴ ἴπιτέπειν πότ', ἡ' πῖς ἐξαμαρτάνῃ.
 ΔΙΚ. Οὐκ ἔν' διχαστὰς ἐξεπίτηδες ἡ πόλις
 Ἄρχειν καθίστησι. ΣΥΚ. Κατηγορεῖ δὲ τίς;
 ΔΙΚ. Ὁ βυλόμυϑος. ΣΥΚ. Οὐκ ἔν' ἐκείνός εἰμ' ἐγώ.
 920 Ὄτ' εἰς ἐμ' ἠκεί τ' πόλεως τὰ πράγματα.
 ΔΙΚ. Νῆ Δία, ποτηρόν γ' ἄρα περὶ τὴν ἔχθ.
 Ἐκεῖνο δ' εἰ βέλοισ' ἄν, ἡουχίαν ἔχον
 Ζῆν δ' ἄρα; ΣΥΚ. Ἀλλὰ περὶ τὸν βίον λέγεις,
 Εἰ μὴ φανέται ἀγαθὴ πῖς τὰ βία.
 925 ΔΙΚ. Οὐδ' ἄν μεταμάθοις; ΣΥΚ. Οὐδ' ἄν, εἰ δοῖς γέ μοι
 Τὸν πλῆτον αὐτὸν, ἢ τὸ βάττις σίλφιον.
 ΔΙΚ. Κατὰ θεοὺς φοιμάποι. ΚΑΡ. Οὐτῶν, σοὶ λέγῃ.
 ΔΙΚ. Ἐπειθ' ἰσχυροῦμαι. ΚΑΡ. Πάντα ταῦτα σοὶ λέγῃ.
 ΣΥΚ. Καὶ μὲν περὶ τὸν ἀπὸ τῶν ἐμ' ὑμῶν ἀγαθῶν
 930 Ὁ βυλόμυϑος. ΚΑΡ. Οὐκ ἔν' ἐκείνός εἰμ' ἐγώ.
 ΣΥΚ. Οἶμοι τάλας, σποδύομαι μεθ' ἡμέραν.
 ΚΑΡ. Σὺ γὰρ ἀξιοῖς τὰλλότερα πράττειν ἐάθειν.
 ΣΥΚ. Ὁραῖς, ἀ ποιεῖς; ταῦτ' ἐγὼ μαρτύρομαι.
 ΚΑΡ. Ἄμ' οἴχεθ' ἰσχυροῦμαι ὅν ἡγες μάστιγα.
 935 ΣΥΚ. Οἶ μοι, περὶ τὸν μόνον. ΚΑΡ. Νυκτὶ βοᾷς;
 ΣΥΚ. Οἶ μοι μάλ' αὖθις. ΚΑΡ. Δὸς σύ μοι τὸ τελέωνιον,
 Ἴν' ἀμφίσω τὸν σικοφάντην τρυφῶν.
 ΔΙΚ. Μὴ δὴθ', ἱερὸν γὰρ ἔστι τὸ Πλῆτε πάλαι.
 ΚΑΡ. Ἐπειτα πῶς κάλλιον ἀναπεθῆσθαι,
 940 ἢ περὶ ποτηρὸν ἀνδρα ἢ τοιχορῶν;
 Πλῆτον δὲ κοσμεῖν ἱματίοις σεμνοῖς πρέπῃ.
 ΔΙΚ. Τοῖς δ' ἐμβαδίοις τί λήσεται πῖς; εἰπέ μοι.
 ΚΑΡ. Καὶ ταῦτα περὶ τὸ μέτωπον αὐτίχα δὴ μάλα,
 Ὄσπερ κοτῖνα περὶ τὸν ἀπὸ τῶν ἀγαθῶν.
 945 ΣΥΚ. Ἄπειμι γινώσκω γὰρ ἡτῶν ἄν πολὺ.

Ἰμάτιον

vf. 915. Βοηθεῖν τοῖς νόμοις] Euripides in Hecuba vf. 832. ἐσθλὴ γὰρ ἀνδρὶς τῇ δικῇ ὑπερσεῖν, καὶ τὰς κακὰς δεῶν πανταχῶς κακὰς αἰετ' ἰσχυροῦται. Boni enim viri est iustitiae infestare & malos punire ubique & semper.

vf. 924. Διατριβή] in Avibus vf. 156. (βίος) ἐκ ἀχαρισίας εἰς τὴν τριβήν. ubi vide notata.

vf. 925. Οὐδ' ἄν εἰ δοῖς γέ μοι] Similiter in Nubibus vf. 108. ἢ ἄν μὰ τὸ Διόνυτον, εἰ δοῖς γέ μοι τὰς φασιαγάς, ἰστρίφ' ἀνωγέρας. Et in Acharnensibus vf. 965. ἢ ἄν

μὰ Δι' εἰ δοῖς γέ μοι τὴν ἀσπίδα.

vf. 926. Βάττις σίλφιον] Non minimam partem felicitatis Cyrenaeorum, quos Battus condiderat, faciebat silphii proventus, quod longe lateque exportabatur ob usum praestantem in culina & medicina.

vf. 927. Κατὰ θεοὺς] Non satis apparet, cur Sycophantam veste spoliaret, eumque vf. 936. pallio illo quod vir iustus volebat Pluto dedicare, vestiant; nam ipse Sycophanta videtur male vestitus fuisse cum lacero pallio,

- JUST. Estne, aliena curare, bene mereri de patria?
 915 SYC. Legibus fane succurrere, quae positae fuerint,
 Et non permittere si quis peccet, bene mereri est.
 JUST. Ergo frustra iudices civitas
 Constituit, qui his praesint. SYC. Quis autem accusat?
 JUST. Qui vult. SYC. Atqui is ego sum.
 920 Proinde in me recidunt civitatis negotia.
 JUST. Improbum ergo certe praesidem habet.
 Illud autem nonne cuperes, nempe tranquillitate perfruens
 In otio vivere. SYC. At tu oviculae vitam mihi narras,
 Si nullum erit studium, in quo aetatem teras.
 925 JUST. Neque ergo dedisceres haec? SYC. Non, si mihi dares
 Plutum ipsum, & Batti silphium.
 JUST. Depone ocyus vestem. CAR. Heus tu, tibi dicit.
 JUST. Deinde calceos exue. CAR. Haec omnia tibi dicit.
 SYC. Accedat fane aliquis vestrum huc ad me,
 930 Quicumque volet. CAR. Atqui is sum ego.
 SYC. Hei miser interdium vestibus spoliator.
 CAR. Tu enim vis, aliena negotia curans, cibum habere.
 SYC. Viden' quid agas? hujus rei ego testem constituo.
 CAR. Sed abiit fugiens quem adduxisti testem.
 935 SYC. Vae mihi, circumdatus sum ab his solus. CAR. Nunc clamitas?
 SYC. Vae iterum mihi. CAR. Da tu mihi penulam,
 Ut amicum Sycophantam huncce.
 JUST. Minime vero, nam Pluto est consecrata dudum.
 CAR. Ubinam ergo melius dedicabitur,
 940 Quam si homini nequam & parietum perfossori injiciatur?
 Nam Plutum ornari decet honestis vestimentis.
 JUST. Calceis autem istis quid faciemus? dic mihi,
 CAR. Et istos ad frontem jamjam,
 Tanquam ad oleastrum, clavis affigam huic.
 945 SYC. Abibo; nam video me multo inferiorem esse

Vo-

lio, adeo ut frigeret etiam, ut patet ex vf. 897. nisi forte multo pejus fuit viri iusti pallium, quod antea gestaverat.

vf. 930. Οὐκ ἔστιν ἐκείνῳ] Repetit acerbe verba Sycophantae ex vf. 919.

vf. 931. Μὴ δὲ ἡμέραν] Demosthenes in Stephanum Orat. I. μὴ δὲ ἡμέραν εἰ σὺ σώζῃς τὴν δὲ νόσον ἐπ' οἷς δάνασ' ἡ ζῆλια, ποικίλ' Interdium es tu modestus; noctu autem scelera committis morte luenda. Exaggerat Sycophanta facinus eorum; nam alii λαποδῆται noctu gra-

stantur; isti autem non verentur eum interdium spoliare.

vf. 934. Ὁν ἦγε μάλιστα] Vide supra vf. 892.

vf. 941. Κοσμῆν ἰματίοις] Aeschylus Eumenidibus vf. 55. καὶ ἄσμιθ' ἄπε πρὸς θεῶν ἀγέματ' ἀφ' αἰσῶν, ἔτ' ἐκ ἀθρότων εἴργας. Ornatusque (Furiarum) talis est, qualis nec ad Deorum imagines recte inferatur, nec in aedes hominum. Id est, turpissimus. In Agamemnone vf. 93. εἶδε τοὶ τῷδε τιμαλφεῖν χεῖρ'· quippe deos oportet hisce honorare.

Ὑμῶν· ἐὰν δὲ σίζυρον λάβω πινά
 Καὶ σίκκινον, τ' ἰσχυρὸν τῆτον θεῶν
 Ἐγὼ ποιήσω τήμερον δῆνα δίκλιω,
 Ὅτι καταλύει φειφανῶς εἰς ἂν μόνῳ
 950 Γινώ δημοκρατία, ἔτε τ' βελιὺ πιδῶν,
 Γινώ τ' πολιτῶν, ἔτε τ' ἐκκλησία.
 ΔΙΚ. Καὶ μὲν ἐπειδὴ τ' πανοπλία τ' ἐμὴ
 Ἐχὼν βαδίζεις, εἰς τὸ βαλανεῖον πρέχε·
 Ἐπειτ' ἐκεῖ κορυφαῖῳ ἐσηκῶς, δέρε.
 955 Καγὼ γ' εἶχον τ' φαίσι ταύτιω ποτέ.
 ΚΑΡ. Ἄλλ' ὁ βαλανθὴς ἔλξῃ θύραζ' αὐτῶν, λαβῶν
 Τῶν ὀρχηπέδων· ἰδῶν γ' αὐτῶν, γνάσει·
 Ὅτ' ἐστ' ἐκείνῃς ἔπομπῃ κόμμαίῳ.
 Νῶ δ' εἰσώμεν, ἵνα προσθύξῃ τ' Θεόν.

ACTUS QUARTI

ΦΡΑΓΞ, ΧΟΡΟΣ, ΧΡΕΜΤΛΟΣ.

960³ Ἄρ', ὦ φίλοι γέροντες, ὅππ' τ' οἰκίαν
 Ἄφ' ἑμεῖς ὄντως ἔνε τῆτε θεῶ,
 Ἥ τ' ὀδὴ τοπαρέπαν ἡμαρτήκαμεν;
 ΧΟΡ. Ἄλλ' ἴδ' ἐπ' αὐτὰς τὰς θύρας ἀφιγμένῃς,
 Ὡ μείρακίση· πινθάνῃ γ' ὠρικῶς.
 965 ΓΡ. Φέρε νῦν ἐγὼ τ' ἐνδοθὶ χαλέσω πινά;
 ΧΡ. Μὴ δῆτ', ἐγὼ γ' αὐτὸς ἐξελήλυθα.
 Ἄλλ' ὅτι μάλιστ' ἐλήλυθας, λέγειν ἐχελῶ.
 ΓΡ. Πέπαρθα δεινὰ καὶ πῶδ' ἄνομ', ὦ φίλτατε.

Ἄφ'

v. 946. Σίζυρον] Sic Orestes Pyladis dicitur σίζυρῶ
 in Iphigenia Taurica apud Eurip. v. 251. τὴ σίζυρον δὲ
 τὴ ξίνα σὶ τὸν ἄν; Illius autem, qui erat socius huius
 hospitii, nomen quod erat?

v. 947. Σίκκινον] Intelligit Sycophantam qualis ipse
 est: alludit autem ad etymologiam: nam vox συκοφάν-
 τας componitur ex σίκκιν & φαίνα, ostendo ficus, nempe
 illas quae exportantur ex Attica; sive, defero illos, qui
 ficus exportant, apud magistratum. Sic in Vespiis v. 145.
 καπνὸς ξύλα σικκίνα; ubi vide Notam. aliquando alludit
 ad vocem φαίνα ut in Acharn. v. 726. μὴτ' ἄλλῳ ὄσει
 φασιανὸς ἐστ' ἀνῆ. & in Avibus v. 1693. ἐστὶ δ'
 ὡ φασιανὸς πρὸς τῇ κλεψύδρῃ &c.

v. 949. Καταλύει φειφανῶς] Democratiam destruit ra-
 lam. Sic fere chorus in Vespiis v. 461. ἀρα δῆτ' ἐκ αὐ-
 τὰ δῆλα τοῖς πένησι, ἢ τυραννὶς ὡς λαθεῖν γ' ἐλάττω
 ὑπὸσά με, εἰ σύγε — ἢ νομῶν ἡμᾶς ἀπείργεις, ὡ ἰδι-
 κεν ἢ πῶλις, ἔτε τιν' ἔχων πρέφασιν, ἔτε λόγον εὐτράπελον
 αὐτὸς δεχῶν μόνῳ. Statim autem si quis potentiorum
 aliquid novi moliretur, suspectum habebant affectatae
 tyrannidis: ὡς ἀπανθ' ἡμῖν τυραννὶς ἐστὶ καὶ ξυναμίται in
 Vespiis v. 485.

v. 953. Εἰς τὸ βαλανεῖον] Superius v. 335. dicebat
 Paupertatem dare solere φῆδας ἐκ βαλανεῖο, quia illuc
 soleant confugere pauperes hyeme: hic eodem ablegat
 Sycophantam jam pauperem. Alciphron Epist. 23. δρα-
 μῶν

- Vobis; si vero socium mihi adscivero aliquem
 Quamvis ficulneum, potens iste Deus
 Ut mihi poenas det, ego efficiam hodie,
 Quandoquidem dirimit (tollit) manifeste solus & unus
 950 Populare imperium, nec impetrato prius consensu senatus,
 Civium, aut plebis ipsius.
 JUST. Tu vero quoniam armaturam meam
 Habens incedis, age in balneum curre;
 Deinde ibi primam stationem occupans te calefacias:
 955 Nam eandem & ego olim tenui.
 CAR. Sed balneator protrahet eum foras prehensum.
 Testiculis; nam ubi eum viderit, animadvertet
 Ipsum esse ex sequioris notae hominibus.
 At nos ingrediamur, ut adores Deum.

SCENA QUARTA.

ANUS, CHORUS, CHREMYLUS.

- 960 AN. Anne, optimi Senes, ad domum
 Novi istius Dei vere pervenimus,
 Aut tota via aberravimus?
 CH. At scito ad ipsum te pervenisse ostium,
 Adolescentula; nam opportune sciscitaris.
 965 AN. Age nunc, egone ipsa e domo aliquem evocem foras?
 CHR. Ne faxis, ego enim ipse egressus sum.
 Sed quam ob rem maxime veneris, dicendum erat.
 AN. Perpetior gravia & nefaria, ô amice,

Nam

μαρτυροῦν ἐπὶ τῷ — βαλατιῶν — ἰδεομένῳ.
 vl. 956. Ἐλξί] In Equitibus vl. 763. καὶ τῆ προκλήρα
 ἢ δεξιπιδαν ἰλασμένοι ἐς Κεραμικόν. In Avibus vl. 443.
 μὲν ἰερχίπιδ' ἰλασται, μὲν ὀρόπιδαν. Sed & alibi saepe
 inclementer tractantur apud nostrum testes.
 vl. 960. Ἀρ' ὄσθιον] Ita solent percontari locorum
 ignari, cum aedes alicuius quaerunt: Sophocles in Ele-
 ctra vl. 1104. Ἄρ' ὄσθιον, ἢ ἰσχυρότατον, ἰσθίον
 εἴ' ἰσχυρότατον ἴδωκ' ἡγήσασθαι; Num, ὁ μύθοις, ἰσθίον
 ἀνδρῶν, ἢ ἰσθίον ἴδωκ' ἡγήσασθαι; Idem in Oedipo
 Tyranno vl. 934. Ἀρ' ὄσθιον ἴδωκ' ἡγήσασθαι; ἢ ἰσθίον
 ἴδωκ' ἡγήσασθαι; Possenne a vobis,
 optimi hospites, restire, ubi sint aedes Oedipi regis. Vide

nostrum infra vl. 1172.

vl. 963. Ἄλλ' ἰσθίον] Ut in Ranis vl. 434. ἄλλ' ἰσθίον
 ἰσθίον τῶν θύων ἀστυμένῳ.vl. 964. Παιῖδες] Vel lepide, decore, scite, ut juvenen-
 lam decet scilicet, nam haec anus non volebat videri
 vetula, verum ἄριαν μεμνημένην. amabat enim, ἴσα τὰς
 ἄριαις φλογόμενα, ut cum Alciphronē dicam ex Epist.
 13. Sic in Acharnens. vl. 271. ἄριαν ὑλησέει· vel
 ὑλησέει opportune. In Electra Sophoclis loco paullo an-
 te citato respondetur: τὰ εἴ' ἰσθίον, ἢ εἴ' ἰσθίον, ἢ ἰσθίον
 καλῶς· has sunt aedes, hospes, ipse rediit confectus. Ibi-
 dem vl. 1108. ἄλλ' εὐγ' ἰσθίον; sed rediit, venisti.